

MEZUNİYET ÇALIŞMASI

ÖĞRETMEN : Doç. Dr. BÖLENT YORULMAZ

ÖĞRENCİ : SEMAY AĞILKAYA

ÖNSÖZ

Ciddiyet ve Mizah, Ahmet Rasim'in Bütün Eserleri dizisinin yedinci kitabıdır. İlk defa 1336 (1920) tarihinde Cidd ü Mizah adıyla basılmıştır.

Latin harfleriyle ilk kez yayınlanan Ciddiyet ve Mizah bir makaleler bütünüdür. Hergün gazetede makaleler yazan Ahmet Rasim Cidd ü Mizah adını çok sevmiş bir dönem gazetedeki sütununun da başlığı olmuştur.

Ciddiyet ve Mizah'ta elli yedi yazı var. Bu yazıların büyük bölümü Tasvir-i Efkar Gazetesinde yayınlanmıştır. Makalelerinin büyük bir bölümünün yayınlandığı tarihlerde Balkan Savaşının büyük acıları yaşandığından; Ahmet Rasim yazılarında bu acı olay karşısında direnme, çalışmayı ve birlik düşüncesini öne çıkarmıştır.

Ciddiyet ve Mizah'taki yazılar dönemin siyasal olayları, itihaf ve Terakki, milliyetçilik, toprak kayıpları, parti mücadeleleri, dil, edebiyat, musiki ve basın yazılarda işlenen konulardır.

Bütün bunların yanında İstanbul'un sosyal hayatından kesitleri, ayrıntıları bu kitapta Ahmet Rasim'in canlı üslubundan okuyuruz.

Ciddiyet ve Mizah'ın makale konuları dönemi gereği siyasal olayları, toprak kayıplarını ve milliyetçilik duygularını işlediği için; geleneksel yiyecek ve içeceklere hiç değinilmemiş. Mekan, giyecek ve bazı aksesuarlar makalelerde yer almıştır.

KITABIN İÇİNDEKİLER

LAF Ü GÜZAF
İCABINA BAKARIZ
BİR GENÇTEN ALDIĞIM DERS
NASİHAT DEVRİ
BİR HU VAR İMİŞ
HOCA
DEVAM
KİM BİLİR
VATANCUDA BİR KÜTÜPHANE
LİSANIMIZIN İSLAHİ
BENİM ANLADIĞIM
TATYOS EFENDİ ENKSERCİYAN
HÜKÜMET İLE BİZ
MÜDAFAA-İ MİLLİYE'DE MUAVENET-İ TAHSİLİYE ŞUBESİ
GİBİ
NİNNİ İLE ŞARKI
ESKİ YENİ POLİTİKA
BİZ BİRER ÖLÇÜ İMİŞİZ
ZAMAN SİYASET
ŞEHREMANETİNE DAİR
SUCUDA BİR TEMAŞA
GENÇLİK, İHTİYARLIK
NEREDEYİZ
KAYIP ARANIYOR
FİLOZOFUN SOPASI
LİSANIMIZ
KABİNE VE MATBUAT
AYİNE-İ GAMMAZ
KİYAFET-İ NİSVAN
BİR SENDEN ON BENDEN
BİR TASAVVURUN DEVR-İ TEKAMÜLÜ
İTTİHAT VE TERAKKİ'YE
AKD-İ SULH
BEKÇİ İLE BEN
VATAN YETİMİ
BORÇ
NEVBET-İ AYAN
YENİ FIKRACILARA
EBÜLHEVL
MÜAMELE MÜCAMELE
ADLİYE Mİ? DAVAM YOK
ALTIN AYNİ HİKMET İMİŞ
ESKİYE RAĞBET
BOLŞEVİKİ NAZARİYE
BU ADAM
YANGIN VAR!...UNUTULMAMIS
VESİKASIZ

AYASOFYA

Büyük Konstantin döneminde önce ahşap olarak yapılan kilise İstanbul'un en büyük yapısı olduğundan önce Büyük Kilise diye anılmıştır. Sonradan adı ayasofya olarak değiştirilmiştir. Bu ad İncil'de İsa'nın niteliklerinden biri olan Kutsal Bilgelik anlamına geliyordu.

Yapı 404'te Patrik Khrysostomos'un sürgüne gönderilmesi üzerine çıkan büyük halk ayaklanmasında yıkıldı. Yerine ikinci kez yine ahşap bir kilise yapıldı. Bu kilise de hipodromda başlayan Nika ayaklanmasında yakılıp yıkıldı. Bunun üzerine imparator Justinianos kilisenin imparatorluğun görkemini yansıtacak yücelikte ve taştan yapılmasını emretti. Planı dönemin ünlü ustaları Anthemios ve Isidoros'a çizdirildi. Ayasofya'nın bu son yapımında bin usta ve onbin işçi çalıştı. Çalışmalar beş yıl sürdü. Açılış töreni 537'de yapıldı.

Yeni yapılan yapı da bugünkü Ayasofya'dan farklıydı. Bitiminden yirmiiki yıl sonraki büyük depremde beşyüzellisekiz kubbenin doğu yönü bütünüyle çöktü ve önemli bir onarımdan sonra 562'de bir kez daha tekrarlanan bir törenle yeniden açıldı. Ayasofya bundan sonra da çeşitli nedenlerle birçok onarım gördü. Yapıya en büyük zarar İstanbul'u yağmalayan Batı Hristiyanları'nın Haçlı ordular tarafından verildi. Haçlılar bütün kent gibi bu anıtsal yapıyı da yağmaladılar ve kilisedeki kutsal eşyaları sökerek hayvanlarına süs yaptılar.

Fatih Sultan Mehmet İstanbul'u fethedince (1453) ; 1206'dan beri harap ve bakımsız kalan Ayasofya'da ilk Cuma Namazını kıldı. Kilise büyük onarımlarla ve içinde yapılan küçük değişikliklerle camiye dönüştürüldü. Osmanlı imparatorluğu süresince de çok iyi bakım gördü.

Cumhuriyet Döneminde Atatürk'ün isteğiyle Ayasofya Bizans sanatını belirleyen bir müze haline getirildi. (1935). Cami yapıldığında kapatılan mozaik ve duvar freskleri temizlenerek ortaya çıkarıldı. Yakın dönemde de yeniden Fatih Sultan Mehmet döneminde yapılan mahzenin duvar kalıntıları ortaya çıkarıldı.

Ayasofya'da İznik çinileriyle süslü otuzbin kitaplık bir kütüphane vardır. İznik çinileriyle süslü bu ek yapı Osmanlılar döneminde yapılmıştır. Ayrıca Türk mimarlığının en seçkin örneklerinden birini oluşturan bir şadırvan ile bir muvakkithane ve sıbyan okulu eklenmiştir.

Ayasofya dikdörtgen biçiminde kareye yakın planlıdır. Mihrapla birlikte boyu 80.9 m., eni 70 m.dir. Dört büyük fil ayağına dayanan kubbenin çapı 33m.dir. Kubbenin yerden yüksekliği 55.6 m.yi bulur.

Yapının bütün ağırlığını 107 sütun taşımaktadır. Bunların çoğu yeşil somaki mermerden , bir bölümü de vişne rengi Mısır porfirindendir. Alttaki sekiz somaki sütun Efes Artemis Tapınağından getirtilmiştir. Geri kalan bütün mermerler Marmara Adaları'ndandır.

Ayasofya genel görünümü çizgilerindeki uyumu, orantılarıyla kendinden sonraki bütün kubbeli yapıları etkilemiş olan gerçek bir mimarlık baş yapıtıdır. Ayrıca iç süslemeleri , mozaik ve freskleri ile insanlık tarihinin en büyük yapıtlarından biridir.

AYAN:

Osmanlı toplumunda yerel gücü önemli ölçüde ellerinde toplayan kişi ve aileleri belirten bir terimdir. Başlangıçta kent ve kasaba halkı tarafından seçilen, yöre valisinden aldıkları * Ayanlık Bera-tı * ile devlet işleriyle ilgilenen ayanlar onsekizinci yüzyılda bir çok devlet görevini ve bazı devlet işlerinin yürütülmesini üstlendi-ler; valilerle çatışıp ayanlık beratlarını sadrazamdan almaya başla-yarak neredeyse bağımsız birer güç haline geldiler. Özel ücretli askerler oluşturarak çeşitli dönemlerde birbirleriyle hatta halkla devletle çatışmaya girdiler.

Başlıcaları arasında Rumeli'de Fazvandoğlu Osman, Tepedelenli Ali Paşa, Alemdar Mustafa Paşa, Anadolu'da Çapanoğulları, Canikler ve Karaosmanoğullarının yer aldıkları ayanlar, 1807'de ikinci Mah-mut'a padişahın özellikle kendilerine yönelik yetkilerini kısıtla-yan * senedi ittifak * adlı bir belge imzalatacak kadar güçlendi-lerse de ikinci Mahmut'un ıslahat hareketleri içinde ayanlığı kal-dırmasını önleyemediler.

ARAKIYE:

Tiftikten ya da yünden dövülerek hazırlanan, eskiden Mevlevi sikkesi, potur, yelek, cübbe ve seccade yapımında kullanılan ince keçe kumaş. Çoğunlukla tiftikten yapılan ince külahlara ve bir çe-şit küçük zurnaya da arakiye adı verilir.

ABA:

Elde dokunan yünün dövülmesi yoluyla elde edilen kaba ve daya-nıklı bir kumaş. Cübbe, hırka, potur, çakşır, kalçın ve terlik yapı-mında kullanılırdı. Eskiden dervişlerin giydiği uzun, yakasız üstlü-ğe de aba denirdi. Zamanımızda bazı yörelerde çobanlar giymektedir.

B

BABIALI

Osmanlı döneminde İstanbul'da Sadrazamlık, Dahiliye ve Hariciye nezaretleri ile Şurayı Devlet dairelerinin bulunduğu yapı. Daha son-raları mecaz olarak Osmanlı yönetimi ve otoritesi yerine de kulla-nılmıştır. Sadrazamların, konutlarını resmi daire olarak kullanma-larından ötürü bu dairelere kapı denirdi. Babialı * yüksek kapı * anlamına gelirdi. 1829'daki yangından sonra Babialı kagir olarak yeniden yapıldı. Daha önce tümüyle sadrazamların emrinde olan Bab-ı Ali'deki memurluklar 1836'da yapılan değişikliklerle birer devlet dairesine dönüştürüldü.

Babialı'deki memurlara Arapça, Farsça ve diğer gerekli bil-gileri öğreten kimselere Babialı hocası denirdi. 1820'lerde Babı-ali'de bazı memurlara Fransızca öğretmek amacıyla birde tercüme odası kuruldu. Abdülmecit ve kısmen Abdülaziz devri, Babialı'nın en çok nüfuz sahibi olduğu ve yürütme organı olarak yetkinin saray-dan Babialı'ye geçtiği dönemdir.

İkinci Abdülhamit döneminde ise yetkiler yeniden saraya geçti ve Babialı gölgede kaldı. 1878'de bir kez daha yanan ve onarılan Ba-bialinin 1911'deki yangından sonra tümüyle yanan orta bölümü de ye-niden yaptırıldı. Sonraları Büyük Millet Meclisi Hükümeti'nin İstan-bul temsilciliği olarak kullanılan Babialı bugün İstanbul Valiliği'nin binası olmuştur ve çevresindeki semte de Babialı denmektedir.

BABİL KULESİ

Eskiden Babil'de yapılmış olduğu söylenen, Tevrat'a göre Nuh'un torunlarının gökyüzüne (cennete) ulaşmak için yaptıkları kuledir. Bunu gören Tanrı Yehova öyle kızmış ki onları dillerini karıştırıp birbirleriyle anlaşamaz hale getirerek cezalandırmış. Babil Kulesi kimi tarih kaynaklarında Babil'deki Zigurat ile özdeşleştirilmiştir.

90 metre yüksekliğindeki bu tapınak teraslı bir piramidi andırıyordu. Eski Yunan tarihçisi Herodot her biri ötekinden küçük olarak üst üste yapılmış sekiz kuleyi anlatır. Asurlular ve Perslerce yıktırılan yapı, Iskender Babil'i aldığıında yıkıntı halindeydi. Iskender kuleyi yeniden yaptırmak istediye de erken ölmü bunu engelledi.

BAKKAL

Perakende olarak ünlük ihtiyaç maddeleri satan ve mahalle aralarında kurulan küçük alış veriş dükkanı. Eskiden çok önemli olan bu alış veriş yerleri günümüzde süpermarketlerin açılması ile büyük kentlerde tamamen işlevini yitirmiştir. Kasaba ve köylerde ise hala bakkal dükkanlarına rastlanabilir.

BOHÇA

İçine çamaşır, elbise gibi şeyler koyup koruma ve saklamaya yarayan kare biçimli kumaş.

Türk geleneklerinde bohçanın çok özel bir yeri vardır. Söz ve nişan bohçaları genç kızlar tarafından sevdiğinin ismi işlenerek hazırlanır.

BAŞÖRTÜSÜ

Kadınların saçlarını örtmek üzere başlarına sardıkları tülbent veya ipekli gibi kumaşlardan örtü. Anadolu'da genç kızlar ve kadınlar başörtülerinin kenarlarını çeşitli renk iplikler ve oyalarla süslerler.

Bu oyalar aynı zamanda karşı tarafa mesaj niteliğindedir. Genç kızlar sevdiklerini, kızdıklarını, kırıldıklarını, üzıldüklerini, bu oyalarla ifade ederler.

BEKÇİ

Bir şeyi veya bir yeri bekleyip korumak işiyle görevli olan kişi. Osmanlı döneminde gece bekçileri (ases); sokak lambalarını yakar, gece boyunca mahalle ve köyleri korurlardı.

Bugün şehirlerde gece bekçileri bulunmamaktadır. Güneydoğu Anadolu Bölgesinde ve köylerde hala bekçiler görevlidirler.

BEYOĞLU

İstanbul iline bağlı bir ilçedir. Yabancıların Pera adını verdikleri bu semt, Cumhuriyet döneminden önce hemen hemen yalnız azınlıkların ve Avrupa'lıların oturduğu bir yerdi. Beyoğlu, Bizanslılar döneminde bağ ve bahçelerle kaplıydı. Bu yüzden de * Karşıyaka Bağları* anlamına gelen * Peran Bağları * olarak adlandırılırdı. Kanuni Sultan Süleyman döneminde saray içişleri için bugünkü Galatasaray'da Sadrazam İbrahim Paşa tarafından bir saray yaptırıldı. Ödönemden başlayarak bu semte Galatasaray adı verildi. 1873'te Beyoğlu ile Galata arasındaki tünel açıldı. Türkiye'nin en canlı semt188inden olan Beyoğlu İstanbul'un eğlence, alışveriş ve iş merkezidir.

C - Ç

CÜZ KESESİ

Küçük öğrencilerin Arapça öğrenmek için hocaya giderken kitaplarını koydukları kılıf.

CEPKEN

Kolları yırtmaçlı veya kolsuz, kenarları sırma işlemeli folklorik bir giysi. Folklor çalışmalarında Milli kıyafet olarak kullanılmaktadır.

CEKET

Elbise takımının yelek veya gömlek üstüne giyilen uzun kollu parçası. Zamanımızda çok daha zengin model ve renklerde kullanılmaktadır.

CERİDE

Gazete

ÇARIK

Kenarları kıvrılıp iki ucu dikilen ham deri parçasından yapılan ayakkabı. Günümüzde hiç yok denecek kadar az; köylüler ve çobanlar tarafından kullanılmaktadır.

ÇİZME

Koncu dizkapaklarına kadar çıkan çıkan bir nevi kışlık ayakkabı

ÇUL

Kıldan yapılmış kaba dokuma kumaş. Genellikle büyük baş hayvanların üzerine örtülür.

DIYANET İŞLERİ

Diyanet İşleri Başkanlığı Türkiye'de din işlerini yürüten üç Mart 1924 tarihinde kurulmuş Başbakanlığa bağlı devlet kuruluşudur. Görevleri: İslam dininin ibadet, ahlak ve toplulukla ilgili işlerini düzenlemek, bu konuda toplumu aydınlatmak, ibadet yerlerini yönetmek kendi teşkilatı içinde bulunanları denetlemek, dini eğitim ve öğretim programlarını düzenlemek, bu konuda gerekli kitapları hazırlamak yayınlamak, yılın dini günlerini hesaplamak, ibadet zamanlarını gerekli takvimlere göre belirtmek, namaz ve oruç zamanlarını, iftar saatlerini, fitre ve zekat miktarlarını İslam dininin koyduğu zaman ve ölçülere göre düzenleyerek halka bildirmektir.

Diyanet İşleri Merkez Teşkilatı; bir başkan, iki ikinci başkan Din Şurası ve Merkez Disiplin kurulundan oluşur. Taşra Teşkilatında ise il ve ilçe müftülükleri, il ve ilçe disiplin kurulları, bucak ve köy imamlıkları, vaizlikler ve cami görevlileri yer alır.

DİLEKÇE

Bir dilei bildirmek üzere resmi dairelere sunulan imzalı istek yazısı, istida, arzuhal.

DARÜŞŞAFAKA

Öksüz, yetim, yoksul çocukların okumasını sağlamak amacıyla 1865 yılında İstanbul'da kurulan ilk yatılı lisedir. Cemiyet Tedrisiye İslamiye adıyla açılmıştır.

Günümüzde Darüşşafaka Vakfı'na bağlı özel okul niteliğinde eğitim ve öğretime devam etmektedir.

DARÜLFÜNUN

Osmanlı Devlet'inde Üniversite karşılığında kullanılan isim . İlk defa 1846 yılında böyle bir okulun kurulması kararlaştırıldı ve 1862 yılında bu okul Sultanahmet Meydanında şimdi mevcut olmayan binasında derslere başladı. Adı geçen okul 1871'de kapatıldı.

1900 yılında tekrar açıldı. Darululum, Darulilim, Külliye, Camia gibi adlarla da anıldı. 1933'e dek Darülfünun adıyla anılan okul bu tarihten sonra kaldırıldı.

DİRHEM

Eski bir ağırlık ölçüsüdür. Yine eski bir ağırlık ölçüsü olan okkanın dörtte birine, 31 desigrama eşittir.

E

ESBAB

Daha çok kadınların giydiği kollu ve etekli giysi.

ENTARİ

Topuklara kadar uzun, kollu ve etekli giysi.

F

FRANCALA

Has ve ince undan ve çoğu dar ve uzun biçimde yapılan ekmek.

FES

Eskiden memleketimizde şapka yerine kullanılan kırmızı ve kalın çuhadan yapılmış silindir şeklinde bir başlık.

FIYONGA

Papyon. Kurdela ve buna benzer kumaş parçalarının kelebek şeklinde bağlanmış hali.

FERACE

Eskiden kadınların sokakta giydikleri, mantoya benzer bol ve yakasının art kısmı çok defa eteklere kadar uzayan üst giysisi. Günümüzde sadece bazı köylerde ve yaşlı kadınlar tarafından kullanılmaktadır.

FİSTAN

Entari. Bazı uluslarda özellikle Arnavut ve Yunan'lılarda erkeklerin giydiği kısa ve çok kırmalı eteklik

FALAKA

Eskiden, insanları dövmek bir eğitim yolu sayıldığı devirde ayak tabanlarına dayak atarken ayakları uygun bir durumda sıkıştırıp tutmak için kullanılan iki ucuna ip bağlı bir sopadan ibaret bulunan işkence aleti.

G

GÜFTE

Bestelenmiş sözlü müzik eserlerinin söz bölümü.

GÖMLEK

Vücudun üst kısmına tene giyilen dize kadar uzayan pamuklu iç çamaşırı, ceket veya yelek altına giyilen dış çamaşırı, beyaz ışık sağlamak için lamba alevine geçirilen amyanttan yapılmış kılıf.

GALOS

Tabanın temiz kalması için potinlerin veya ayakkabıların üstüne giyilen naylon kılıf. Günümüzde hijyen ortamlara girerken dışarıdan mikrop taşınmaması amacıyla kullanılır.

GALATA

İstanbul'un Avrupa yakasında bugünkü Karaköy, Tepebaşı, Kuledibi ve Tophane'yi kapsayan ve batıda Kasımpaşa'ya kadar uzanan kesimdir.

Eskiçağda da önemli bir yerleşme merkezi olduğu bilinen bu bölge 1. Constantinus döneminde surlarla çevrilmiştir. 2.Theodosios zamanında kentin 8.bölgesini oluşturan bu kesim Bizanslılar'ca Peran en Sykais diye biliniyordu. 1.Iustinianos döneminde önemli bayındırlık çalışmalarına sahne oldu ve Iustianapolis adını aldı. 1.Tiberios zamanında Haliç girişinin denetimi için bugünkü yolcu salonunun yakınına büyük bir burç yaptırıldı. Ticaret merkezi olarak gelişen bu bölge Bizans kaynaklarında ve Patrikhane fermanlarında hep Galata olarak geçer, ancak bu adın kaynağına ilişkin çok çeşitli varsayımların doruluğu bu güne kadar kanıtlanamamıştır.

Cenova'lılar Nymphaion antlaşmasıyla kendilerine tanınan ayrıcalıklardan yararlanarak buraya yerleşmeye başladılar. Bizans devletinin son dönemlerinde Galata tümüyle bir Cenova kolonisi haline gelmiş; Peyre yada Pera adıyla ortaçağ sonlarında önemli siyasal rol oynamış, İstanbul ve Boğazlar ticaretine egemen olmuştur.

1387'de Galata'da Osmanlı ticaretini kolaylaştırmak amacıyla Cenova'lılar ile bir antlaşmaya varılmıştır. Kimi kaynaklarda 1. Beyazıt'ın 1391'de İstanbul'u ilk kuşatması sırasında burada altıbin kadar Türk Asker'inin bulunduğu belirtilir.İstanbul'un Fatih Sultan Mehmet tarafından kuşatılması sırasında Cenova'lılar bir antlaşmayla tarafsız kalmaya ve Galata'daki haklarını sürdürmeye çalıştılar. Kısa bir süre sonra bu kesim kadılık olarak Osmanlı yönetimine geçtiyse de, yetkileri katolik kiliselerinin denetimiyle sınırlı olan Magnifica communita di Pera varlığını 1682'ye değin koruyabilmiştir.

Osmanlı döneminde Galata her yıl değişen bir voyvodalık halinde yönetilmiştir.Fetihten sonra özellikle 16 - 18 yy.'lar arasında Türkleştirme çabalarına karşılık bu kesim kozmopolit bir yerleşme olma özelliğini günümüze değin sürdürmüştür.Burada kurulan yabancı elçiliklerin yanı sıra özellikle 19.yy'da Galata'ya yerleşen çeşitli uluslardan oluşan çeşitli uluslardan oluşan levantenler, bu kesimin gelişiminde önemli rol oynamışlardır. Galata günümüzde de canlı bir ticaret merkezidir.

Galata'daki Osmanlı öncesi anıtların en önemlisi Galata Kulesi dir.Türk döneminin önemli yapıları arasında Galatasaray Mektebi Sultanisi (Galatasaray Lisesi), Galata Mevlevihanesi, Mimar Sinan'ın yapıtı olan Azapkapı Camii, Rüstempaşa Hanı, Yelkenci Hanı, Gülnüşemetullah Sultan Camii, Kurşunlumahzen Camii, Kemankes Camii, Saliha Sultan Sebili ve Çeşmesi, Bereketzade çeşmesi, Sokollu Mehmet Paşa Çeşmesi, Emetullah Sultan Çeşmesi sayılabilir.

H

HAYDARI

Genellikle din adamlarının giydiği, çeşitli renklerde olabilen (siyah, beyaz, gri gibi) dizaltına kadar uzun esbab. Günümüzde kılık kıyafet devriminden sonra bu giysiler giyilmemektedir.

HIRKA

Kalın kumaştan veya yünden yapılan uzun kollu, önden düğmeli, ceket. Zamanımızda çok model ve reknli olarak erkek, bayan, çocuk her yaştan insan hırka kullanmaktadır.

HASIR

Dere ve göl kenarlarında yetişen saz bitkisinin kurutularak örülmesiyle oluşturulan yer yaygısı. Günümüzde yaygın kullanımı kalmayan bu yaygı bazı mekanlarda nostaljik bir aksesuar olarak kullanılmaktadır.

HAÇ

Hız.İsa'nın çarmıha gerilişinin sembolü olan şekil. Bu şekil Avrupa'lı Hristiyanlarca kutsal sayılmış, o şekli üzerlerinde bir uğur olarak taşımışlardır. Müslümanlara (Osmanlı'lara) karşı yapılan savaşlarda Haçlı orduları adıyla Hristiyan orduları birleşmişlerdir.

I - i

ISLAHAT

3.Selim'in devletin bütün kurumlarında gerçekleştirmek istediği reformlara ıslahat hareketleri denilmiştir. Temelde askerlik, yönetim, iktisat ve dış siyaset alanlarında gerçekleştirilen ıslahat hareketleriyle, yeniçeri ocağının yanı sıra Nizamıcedit adı verilen ocak kurularak talimli asker yetiştirilirken Tophane ve Baruthane düzene sokuldu. Donanma düzenlenerek teknik eğitimi geliştirmek için Humbarahane ve Mühendishanei Berrii Humayun kuruldu. Yönetimde, Anadolu ve Rumeli yirmisekiz ile bölündü. Tımar ve zeametlerin dağıtımı yeni kurallara bağlandı. Dış siyasette, Hristiyan devletlerle eşitlik anlayışına dayanan antlaşmalar yapıldı. Bu yeniliklerin çoğu Kabakçı Mustafa isyanıyla 3. Selim'in öldürülmesinden sonra yürürlükten kaldırılmıştır.

İSTİBDAT DEVRİ

Osmanlı İmparatorluğunun en karanlık devri.

j

JİLE

Kolsuz, uzun etekli genelde bir blüz veya gömlek üzerine giyilen kadın giysisi.

JANDARMA

Polisin görev alanı dışında kalan kırsal alanlarda asayişini sağlamakla görevli olan askeri birlik. Genel Kurmay Başkanlığına bağlıdır. Kara, Deniz, Hava Kuvvetlerine bağlı birlikler gibi Jandarma birlikleri de tam bir askeri disiplin içerisinde yurt savunmasında görev yaparlar. Emniyet güçlerine yardımcı olurlar. Asıl görevleri belediye sınırları dışında kalan alanlarda asayişini sağlamaktır. Ancak gerektiğinde yurt savunmasında da görev alırlar.

JÖN TÜRKLER

Osmanlı imparatorluğu'nda meşruti bir hukuk düzeni kurmak, yeni bir anayasa ilan ederek serbest seçimlere gitmek ve böylece kurulacak meclise ülkenin geleceğini teslim etmek düşüncesini savunanlara verilen isimdir. 1895-1908 yılları arasında 2. Abdülhamit yönetimine karşı özellikle Avrupa'da etkinliklerde bulunan Jön Türkler görüşlerini Osmanlı, Meşveret, İctihat gibi gazetelerde yaymaya çalışmışlardır. Başlıca düşünce ve eylem adamlarını Mizancı Murat, Ahmet Rıza, Abdullah Cevdet, Smipaşazade Sezai, Yusuf Akçura, Bahaettin Şakir ile Prens Sabahattin'in oluşturduğu örgüt ; 2. Abdülhamit'in kanuni esasiyi (anayasayı) yürürlüğe koymak zorunda kalmasıyla 2. meşrutiyet ilan edilince etkinliğine son verdi.

Jön Türkler adı zamanla genelleşip çeşitli ülkelerin yurt dışında etkinlik gösteren rejim karşıtı gurupları için de kullanılmıştır. (İspanya Jön Türkleri ve benzerleri).

K

KADIKÖY ERMENİ KİLİSESİ

İstanbul'un Anadolu yakasında Kadıköy semtinde bulunan tarihi bir yapı.

KIRAATHANE

Sözlük anlamı okuma yapılan yer olan kiraathaneler önceleri amacına hizmet etmişse de zamanla erkeklerin boş zamanlarını geçirdikleri mekanlara dönüşmüştür.

KASATURA

Süngü gubitüfeğin namlusu ucuna takılan bıçak .Askeri birliklerde eğitim aracı olarak kullanılır. Ayrıca eskiden göğüs göğüse yapılan savaşlarda kullanılmıştır.

KAFTAN

Eskiden kullanılan çoğu ipekli beli dar bir çeşit uzun ve hafif giysi. Genelde Osmanlı Padişahları çok gösterişli altın ve sırma işlemeli kaftanlar giymişlerdir.

KASİDE

On onbeş beyitten aşağı olmayan, bütün beyitlerin ikinci mısraları en baştaki ile kafiyeyle bulunan ve çoğu büyükleri övmek için yazılan nazım türü.

KAVUK

Boyu az eni fazla olan bir başlığın etrafına iki üç parmak sarık sararak meydana getirilmiş başlık.

KEMENCE

Yayla çalınan kemana benzer küçük bir çalgıdır. Karadeniz Bölgesi halkının geleneksel çalgısıdır.

KIRANTA BIYIK

Orta yaşlı, saçına, bıyığına kır düşmüş erkek.

KÖS

Eskiden işaret vermek için kullanılan bir çeşit kocaman davul.

KOLAH

Eskiden giyilen, kılık kıyafet devrimiyle giyilmesi yasaklanan ucu sivri veya yüksek başlık.

L

LALE DEVRİ

Osmanlı tarihinde 1718'den 1730'a kadar devam eden 12 yıllık dönemi belirten tarih terimidir. 3.Ahmet'in saltanat yıllarının ikinci yarısını kapsayan ve sadrazam Nevşehirli Damat İbrahim Paşa'nın yönetiminde geçen Lale Devri, Osmanlı Devletinin doğu ve batıda uzun süren savaşlardan sonra Pasarofça Andlaşmasıyla bir barış sürecine girmesiyle başladı. Adı; devlet ileri gelenlerinin konaklarında lale soğanı yetiştirme düşkünlüklerinden kaynaklanan bu dönemde, Osmanlı toplumunda ilk batılılaşıma eğilimleri ortaya çıkarken İstanbul köşkler, konaklar, yalılarla süslendi. Sadabad, Hayrabad gibi ünlü köşkler yapıldı. Çiniciliği geliştirmek amacıyla İstanbul'da Tekfur Sarayında bir çini fabrikası kuruldu.

Paris'teki basımevlerini inceleyen Sait Mehmet Efendi ile İbrahim Müteferrika'nın girişimleri sonucunda Şeyhülislam Abdullah Efendi'nin fetvası ve 3. Ahmet'in fermanıyla İbrahim Müteferrika'nın evinde Türkiye'de ilk basımevi kuruldu, bir kağıt fabrikası kuruldu. Doğu ve dillerinden yapıtlar Türkçe'ye çevrilerek yeni okullar açıldı.

Bu dönemde devlet ileri gelenlerinin eğlenceye dalarak ölçsüz harcamalarda bulunmalarının halkta uyandurduğu hoşnutsuzluk, Nadir Şah yönetimindeki İran ordusu karşısında alınan yenilgilerden sonra Beyazıt Hamamı tellaklarından Patrona Halil'in önderlik ettiği bir ayaklanmaya dönüştü.

Nevşehirli Damat İbrahim Paşa'nın öldürülüp 3. Ahmet'in tahttan indirilmesinin yanı sıra yapılan bütün yalı ve köşkler yakılıp yıkılarak Lale Devrine son verildi.

LÜKS LAMBASI

Eskiden kullanılan, fenerden daha büyük gaz ile çalışan bir aydınlatma aracı.

M

MAHLAS

Kişinin kendi arzusu ile kullandığı takma ad. Şairler, yazarlar ve halk ozanları tarafından sıkça kullanılmıştır. Mahlas kullanmaya tahallüs, mahlasın geçtiği beyite de mahlas beyit denir. Mahlas, günümüzde kullanımıyla takma adın karşılığı sayılamaz. Çünkü takma ad gibi belirli amaçlarla, zaman zaman kullanılan bir ad değildir. Tersine sanatçının ilk adı unutulmuş sanatçılar mahlaslarıyla anılmışlardır. Bunun nedeni şairlerin şiire başladıklarında mahlas edinmelerinin gelenekleşmiş olmasıdır. Aynı gelenek halk şiirinde de görülür.

MASRABA

Su dolu büyük kaptan su almaya yarayan veya bardak olarak kullanılan kuluplu maden kap.

MAZBATA

Seçilmiş kişilerin göreve başlayabilmeleri için kendilerine verilen imzalı resmi evrak

MESRUTİYET

Osmanlı Devleti'nde 23 Aralık 1876'da başlayıp 13 Şubat 1878'de yeni yönetim düzeninin geçerli olduğu dönemi belirten tarih terimidir. Jön Türk'lerin Paris'te yayınlayarak gizlice Osmanlı İmparatorluğu sınırları içinde yaydıkları eşitlik, özgürlük, adalet, insan hakları konularını işleyen yönetimin mutlakiyetten meşrutiyete dönüş türülmesi gerektiğini ileri süren bildirinin İstanbul'daki aydınlar, subaylar ve bazı devlet adamları tarafından benimsenmesinden sonra imparatorluğun çöküş sürecinin hazırlanmasından sorumlu tutulan Abdülaziz'in tahttan indirilerek yerine 5. Murat'ın geçirilmesi de yeni padişahın akıl ve ruh bozukluğundan ötürü işe yaramayınca nazırlar aralarında tahtta yeni bir değişiklik yapılmasında görüş birliğine varmışlardı. Sadrazam Rüşdü Paşa ile Mithat Paşa'nın 2. Abdülhamit ile annesinin Nişantaşı'ndaki konağında yapılan görüşmede 2. Abdülhamit meşrutiyetin hemen ilan edileceğine söz verince tahta çıkarıldı.

31 Ağustos 1876 ve 23 Aralık 1876'da ana taslağı Mithat Paşa tarafından hazırlanan, bir Osmanlı padişahının kendi uyruklarına karşı yetkilerini sınırlayan ilk belge olan Kanuni esasiyi (anayasa) ilan ederek birinci meşrutiyeti başlatmış oldu.

Birinci meşrutiyet 13 Şubat 1878'de sona erdi. Mutlakiyet yönetimi yeniden yürürlüğe girdi. 23 Temmuz 1908'de 2. meşrutiyet ilan edildi. 1. meşrutiyete son verdikten sonra ülkeyi kesin bir mutlakiyetle yönetmeye koyulan 2. Abdülhamit'e karşı Jön Türk'lerin ülke içi ne dışında yürüttükleri hareket 1902-1906 yılları arasında hızla yayıldı. Özellikle askeri ve sivil okullardaki öğrenciler arasında meşrutiyet yönetimini ilan etmeyi ve kanuni esasiyi yeniden yürürlüğe koymayı amaç edinen devrimci topluluklar ortaya çıktı.

Eylül 1907'de ittihat ve Terakki Cemiyeti'nin Selanik ve Paris gruplarının birleşmesinden ve ülkenin çeşitli kesimlerinde küçük ayaklanmalar patlak vermesinden sonra 4 Temmuz'da Enver Bey, Resneli Niyazi, Eyüp Sabri Bey gibi genç subayların birlikleriyle Makedonya'da dağa çıkmaları; 7 Temmuz'da Şemsi Paşa'nın Manastır'da vurulması padişaha Rumeli'nin çeşitli kesimlerinden gönderilen telgıraflarda meşrutiyet yönetimi kurulmazsa veliahtın Rumeli'de padişah ilan edileceğinin ve 200.000 kişilik bir ordunun İstanbul'a yürüyüşe geçeceğinin bildirilmesi, Manastır'da meşrutiyetin ikinci kez ilan edilmesi üzerine gelişmelerden kaygıya kapılan 2. Abdülhamit 23 Temmuz 1908'de İstanbul'da 2. meşrutiyeti ilan ederek seçimlerin yapılması buyruğunu verdi.

Birinci Dünya Savaşı yenilgisi ardından Mondros Ateskes Antlaşmasının imzalanması ve 6. Mehmet tarafından meclisin dağıtılmasıyla 21 Aralık 1918'de ikinci meşrutiyet fiilen sona erdi. 1 Ekim 1922'de saltanatın kaldırılmasıyla hukuksal varlığı da bitmiş oldu.

MORA

Yunanistan'ın güney kesimindeki bu dağlık yarımada'nın diğer bir adı da Peloponnesos'tur. Kıtaya Korint kıstağıyla bağlı olan yarım - ada da etkin nüfusun büyük bölümü hayvancılık ve tarımla geçinir.

Tarihsel kalıntıların ve iklimin desteğiyle turizmi gün geçtikçe önem kazanmakta ve gelişmektedir. M.Ö. 2. bin yılda parlak Mykenâ uygarlığının merkezi olan yarımada'nın tarihi, klasik dönemde Isparta ve Yunanistan tarihiyle iç içe geçmiş; Bizans döneminde İstanbul'u alan Haçlıların Akhaia yada Mora prensliğini kurdukları Peloponnesos Fatih Sultan Mehmet tarafından fethedildikten sonra uzun süre Mora adıyla anılmıştır.

MEYHANE

İçki satılan ve içilen yer.

MEVLUT

Hız. Muhammed'i ögen ve doğumunu anlatan en ünlüsü Süleyman Çelebi tarafından yazılan koşuk eserin adı. Mevlut: kutsal gecelerde camilerde, doğum ölüm gibi olayların ardından evlerde mevlüthanlar tarafından halen okunmaktadır.

MENDİL

Burun ve ter silmeye yarayan kimi vakit de el yüz kurulanan cepte taşınan dörtköşe bez. Günümüzde bez mendillerin yerini kağıt mendiller almıştır.

N

NALIN

Hamam gibi tabanı ıslak olan yerlerde kullanılan, üstü tasmalı dört beş parmak yüksekliğinde ağaçtan yapılan terlik. Daha alçak ve altı az yüksekçe ayakkabıya benzeyenine takunya denir.

NİNİ

Küçük çocukları uyutmak için söylenen anonim ezgi.

O - Ö

OSMANLI (İMPARATORLUĞU)

Osman Gazi tarafından kurulan ve altıyüz yılı aşkın egemenlik süren devlet. (1299 - 1920). İmparatorluğun kuruluşu : 13. yüzyılda Orta Asya'dan göçen Kayılar, oymak beyi Ertuğrul Gazi yönetiminde Anadolu'nun çeşitli yörelerinde dolaştıktan sonra 1230 yıllarında Seluklular tarafından Söğüt dolaylarına bir uç beyliği olarak yerleştirildiler. 1281 yılında Ertuğrul Gazi ölünce yerini oğlu Osman Gazi aldı. 1285 yılında Selçuklu sultanı 2. Gıyaseddin Mesut Osman Gazi'ye beylik unvanı verdi. Osman Bey babasından devraldığı beylik topraklarını Bizans'tan ele geçirdiği topraklarla genişletti.

Osman Bey'in ölümüyle (1326) yerine geçen oğlu Orhan Bey babasının oniki yıldan beri kuşattığı Bursa'yı da alarak başkent yaptı. Bir uç beyliği olarak kurulan Osmanlı; önce Osmanlı devleti daha sonra sınırlarını genişleterek Osmanlı İmparatorluğu haline gelmiştir.

Osmanlı İmparatorluğu kuruluş aşamasından sonra yükselme dönemi duraklama dönemi, gerileme dönemini yaşamış ve nihayet 23 Nisan 1920'de Ankara'da toplanan Büyük Millet Meclisi * egemenliğin kayıtsız şartsız milletin olduğunu * ilan ederek Türkiye Cumhuriyeti'nin temelini atmıştır.

Osmanlı Padişahları sırasıyla: Osman Bey (1299 - 1326), Orhan Bey (1326 - 1360), Murat Bey (1360 - 1389), Bayezit (1389 -1402), Süleyman Bey , Musa , Mehmet , İsa , Mustafa , 2. Murat , 2. Mehmet, 2. Bayezit , Selim , Süleyman , 2. Selim , 3. Murat , 3. Mehmet , Ahmet , Mustafa , Mustafa , 2. Osman , 4. Murat , İbrahim , 4. Mehmet, 2. Süleyman , 2. Ahmet , 2. Mustafa , 3. Ahmet , Mahmut , 3. Osman, 3. Mustafa , Abdülhamit , 3. Selim , 4. Mustafa , 2. Mahmut , Abdülmecit , Abdülaziz , 5. Murat , 2. Abdülhamit , 5. Mehmet , 6. Mehmet Abdülmecit.

Osmanlı İmparatorluğu'nda hanedan dışında hiçbir kimsenin babadan kalma soyluluk unvanı olamazdı. 1. Selim'den (Yavuz) başlayarak sonuncusuna kadar 28 Osmanlı padişahı aynı zamanda halife ünvanını da taşıdı. 3 Mart 1924'te Osmanlı hanedanı Türkiye Büyük Millet Meclisi'nin kararıyla yurtdışına sürüldü.

31 MART OLAYI

İkinci Meşrutiyet'in ilanından sonra doğan gerici ayaklanma (13 Nisan 1909). Olay rumi tarihle 31 Mart 1327'de geçtiği için bu adla anılmıştır.

Osmanlı İmparatorluğu'nda anayasanın yeniden yürürlüğe konması ve meşruti bir yönetime geçilmesi, özellikle İngiltere'yi büyük ölçüde rahatsız etti. İngiltere'nin İstanbul büyükelçisine gönderdi. Osmanlı Devleti'ndeki bu yenilikçi gelişmelerin İngiliz sömürgeleri olan Hindistan ve Mısır'daki meşruti yönetim isteklerini, ancak silaha başvurularak bastırılacak boyutlara ulaştırması tehlikesinden söz ediliyordu.

Ayaklanmanın önderlerinden Derviş Vahdeti de; aslen Kıbrıs'lıydı ve onbeş yıl İngiliz yönetiminde memur olarak çalışmıştı. 11 Aralık 1908'de Volkan adlı bir gazete çıkarmaya başlayan Vahdeti , ayrıca İttihatı Muhammedi adında bir dernek kurarak meşrutiyet düşmanı ve İngiliz yanlısı eylemlerini hızlandırdı. Meşrutiyet yanlısı Osmanlı aydınları ve mektepli subayları da hedef alan gerici propaganda kısa sürede sonuç verdi. 12-13 Nisan gecesi Taşkısla'da ki avcı taburları ayaklandı. Subayları bağlayan ayaklanmacılar önlerine düşen sarıklılarla *şeriat isteriz, padişahım çok yaşa* bağırışları arasında Meclisi Mebusan'a doğru yürüyüşe geçtiler. Adliye ve Harbiye nazırları da içlerinde olmak üzere pek çok meşrutiyet yanlısı devlet adamı subay ve aydını öldürdüler,. Meclisi Mebusan dağıldı. Olayları bastırmak üzere Selanik'ten yola çıkan Hareket Ordusu 24 Haziran 1909'da İstanbul'a geldi. Ayaklanma kısa sürede bastırıldı. 2. Abdülhamit tahttan indirildi ve olayın elebaşları yargılanarak Derviş Vahdeti de içlerinde olmak üzere suçlu görülenler idam edildi

P

PALTO

Kalın kumaştan uzun kollu ve cepli üst giysisi

PEŞREV

Sark müziğinde faslın giriş taksiminden sonra ilk çalınan dört haneli ve dört teslimli parça.

PEŞTEMAL

Genelde hamamda kullanılan ve belden aşağı sarılan uzun ve geniş dokuma örtü. Peştemal kuşanmak: bir zanaatta usta çıkmak.

POTUR

Arka tarafında kırmaları olan, bacak bölümü dar, bir çeşit pantolon.

POTİN

Konçları ayak bileğini az geçen bağlı dügmeli veya yandan lastikli ayakkabı.

POŞBIYIK

Gür ve uzun bıyıklı babacan erkek.

R

RİSALE

Küçük kitap, broşür.

RUBA

Halk dilinde uruba şeklinde yerleşen ve giysi anlamında kullanılan bu kelime artık pek az kullanılmaktadır.

RAMAZAN

Kamer (ay) takviminin dokuzuncu ayıdır. Mübarek sayılan üç ayların sonuncusu ve müslümanların kutsal ayıdır. Müslümanlar bu ayda tan yeri ağarmadan akşam ezanına kadar hiçbirşey yemeyerek sadece Allah rızası için aç kalırlar. Bu ayın bitiminde dini bayramları ilki olan Ramazan Bayram'ı kutlanır. Ramazan aynı zamanda bir hayır ayıdır. Bu ayda açlar doyurulur, yoksullar giydirilir. Fitre ve sadaka adı altında muhtaç kimselere maddi yardımlar yapılır.

ROBDOŞAMBR

Fransızca'dan dilimize yerleşmiş bir kelimedir. Kalın erkek sabahlığı anlamında kullanılır.

S

SANDUKA

Her türlü esya koyup saklamaya yarayan tahtadan dikdörtgen şeklinde kapaklı, kilitli sandık

SEYYAH

Gezgin , uzak memleketlere gezmek, görmek, araştırma yapmak üzere giden kimse.

SAHUR

Ramazan gecelerinde ortalık ağarmadan yenilen yemek.

SIKKE

Eskiden kullanılan madeni genelde de altın para.

SULTANAHMET MEYDANI

İstanbul'da Sultanahmet cami, medrese, arasta, darüşşifa, bimarhane, imaret, sübyan mekteb, sebiller dükkanlar ve türbelerden oluşan Sultanahmet Külliyesinin önündeki meydan . İzmir'in Yunanlı'lar tarafından işgaline karşı İstanbul'da yaklaşık ikiyüzbin kişinin katıldığı ilk miting Sultanahmet meydanında gerçekleştirilmiştir. Halkın tepkisi Halide Edip, Mehmet Emin Yurdakul, Hamdullah Suphi Tanrıöver, Şükufe Nihal Başar'ın ateşli konuşmalarıyla bu meydana dile getirilmiştir.

Sultanahmet Meydanı'nda 30 Mayıs 1919'da düzenlenen ikinci mitingde Halide Edip, Rıza Nur, Mithat Kemal'den oluşan kurul İstanbul halkının işgali şiddetle kınadığını belirten bir muhtırayı ihtilaf devletleri temsilcilerine verdiler.

SERHATLIK

Eskiden sınır boylarında görev yapan ve başarı gösterenlere verilen hediyeler.

SELİMİYE CAMİİ (SULTAN SELİM CAMİİ ŞERİFİ)

2.Selim döneminde Mimar Sinan tarafında (1569 - 1575) yapılmıştır. 2475 metre karelik bir alan üzerinde 1575 metre karelik yer kaplar. Dev boyutlu merkez kubbesi 6 metre genişliğinde kemerlerle birbirine bağlanmış dördü bağımsız sekiz payeye dayandırılmıştır. Avlunun onsekiz kubbeyle örtülü revaklarla çevrelenmiş merkez kubbenin köşelerine yivli üçer şerefeli 70 - 89 metre yüksekliğinde dört ince minare yerleştirilmiştir.

Duvarları 16. yüzyıl İznik çinilerinin en güzel örnekleriyle kaplıdır. Dış avluda sübyan mektebi ve medrese vardır. 73 tonozla örtülü yolun iki yanında 124 dükkanlı arasta (çarşı) vardır.

Cami bugün de eski özelliği ve güzelliğini korumaktadır. Medrese ise günümüzde Edirne Türk İslam Eserleri Müzesi olarak kullanılmaktadır.

Ş

ŞİMENDİFER

Demiryolu katarı, tren

SALVAR

Hertarafı geniş, beliyle paça ağızları dar bir çeşit dış donu. Şehirlerde hiç kullanılmamakta ancak bazı köylerde hala giyilmektedir.

SİLTE

Üstüne yatmaya veya oturmaya yarayan, içi pamuk veya yünle doldurulmuş dört köşeli veya uzunca kılıftan ibaret döşek.

SATO

Kralların veya çok zengin insanların oturdukları görkemli yapı.

Ö

ÖVENDİRE

Çift öküzlerini dürtmekte kullanılan ucuna sivri demir çivi çakılmış uzun değnek.

Y

YELDIRME

Eskiden kadınların kırlarda gezinirken çarşaf yerine kullandıkları hafif üstlük ki başörtüsü ile birlikte kullanılırdı.

YAŞMAK

Eskiden kadınlar ferace denilen harmanı ile örtündükleri devirde yalnız gözler açıkta kalmak üzere başlarına örttükleri beyaz ince örtü.

YASTIK

Başı veya sırtı dayayacak içi pamuklu yün veya başka şeylerle doldurulmuş bir torbadan ibaret dayangaç.

İNDEKS

LAF Ü GÜZAF

KELİME	SAYFA	SATIR
Meşrutiyet	10,15	23
Mora	10	31
İCABINA BAKARIZ		
Bonmarşe	12	11
Mendil	14	6
Fes	14	6
BİR GENÇTEN ALDIĞIM DERS		
Sofya	15	25, 27
Ninni	15	30
Sultan Selim Camii Şerifi	16	27
Diyanet İşleri	17	19
NASIHAAT DEVRİ		
Lale devri	18	1,6
Sultan Ahmet Meydanı	19	20
BİR * HU * VAR İMİŞ		
Sato	22	27
HOCA		
Falaka	24	5,14
Sıbyan Mektebi	25	14
DEVAM		
Meşrutiyet	29	4
KİMBİLİR		
Haydari	31	1
İstibdat Devri	33	8
VATAN CÜDA BİR KÜTÜPHANE		
Seyyah	35	11
Osmanlı	37	5
LİSANIMIZIN İSLAHI		
Babil Kulesi	38	1
Sarık	38	3
Yelek	38	4
Salvar	38	5
Lostrin	38	5

BENİM ANLADIĞIM

KELİME	SAYFA	SATIR
Babil Kulesi	43	16
TATYOS EFENDİ ENKSERCİYAN		
Kadıköy Ermeni Kilisesi	45	27
Kemençe		
HÜKÜMET İLE BİZ		

MÜDAFAA-I MİLLİYEDE MUAYENET TAHSİLİYE ŞUBESİ		
Fes	51	27
Hırka	51	28
Kukuleta	52	29
GİBİ		
Seyyah	55	8
İmam	55	27
Muhtar	55	27
Müftü	57	22
NİNİNİ İLE SARKI		
Ninni	58	4
ESKİ YENİ POLİTİKA		
Bab ı Ali	62	14
BİZ BİRER ÖLÇÜ İMİŞİZ		
Balta	65	3,6,10
Mezura	65	24
Endaze	66	11
ZAMAN SİYASET		
Kös	68	8
Jön Türk	69	2
İslahat	69	32,34
ŞEHREMANETİNE DAİR		
Külâh	70	2
Cepken	70	2
Potur	70	3

SUCUDA BİR TEMASA

KELİME	SAYFA	SATIR
Pos büyük	72	2
Kıranta büyük	72	7
Küp	72	14
Maşraba	72	16

GENÇLİK İHTİYARLIK

Bakkal	79	1
NEREDEYİZ		

Sanduka	82	1
KAYIP ARANIYOR		

FİLOZOFUN SÖFASI

LİSANİMİZ

AYİNE İ GAMMAZ

KİYAFET NİSVAN

Pestemal	100	6
Bohça	100	11
Yeldirme	100	17
Çarşaf	100	17
Ferace	100	18
Kaftan	101	26
Gantarı	101	27
Fistan	102	4
Baş örtüsü	102	10
Jile	102	24

BİR SENDEN ON BENDEN

BİR TASAVVURUN DEVRİ TEKAMÜLÜ

Darüşşafaka	107	1,3,9,10,20
AKD-İ SULH		

BEKÇİ İLE BEN

KELİME

SAYFA

SATIR

VATAN YEMİNİ

NEVBET-İ AYAN

YENİ FIKRACILARA

Talika

127

1

Velespit

128

3

ACABA

EBÜLHEVL

Meyhane

134

25

Galata

134

25

HİLAL VE SALİB

Ahfeşin keçisi

140

26

Haç

141

14,36

KAVUK HİKAYESİ

Kavuk

143

2,4,11,15

MUAMELE - MÜCAMELE

Mevlüt

150

2

Entari

150

9

Kahvehane

150

10

ADLİYE Mİ ?...DAVAM YOK

Saban

151

8

HAL VE KALIMIZ

MUAMMAY - İ MESULİYET

Lamba

157

7,12,15,16

ALTIN AYNI HİKMET İMİŞ

İstavroz çıkarmak

162

11

FIHRIST

A

Ayasofya
Ayan
Arakiye
Aba ,Ahfeş'in keçisi

B

Bab-ı Ali
Babil Kulesi
Bakkal
Bohça
Başörtüsü
Bekçi
Beyoğlu

C - Ç

Cüz kesesi
Cepken
Ceket
Ceride
Çarık
Çizme
Çul

D

Diyanet işleri
Dilekçe
Darüşşafaka
Darülfünun
Dirhem

E

Esbab
Entari

F

Francala
Fes
Fiyonga kravat
Ferace
Fistan
Falaka

G

Güfte
Gömlek
Galata
Galoş

H

Haydari
Hırka
Hasır
Haç

I - 1

Islahat
İstibdat Devri

J

Jile
Jandarma
Jön Türk

K

Kadıköy Ermeni Kilisesi
Kıraathane
Kemençe
Kaside
Kıranta bıyık
Kasatura
Kaftan
Kavuk
Külâh
Kös

L

Lostrin iskarpin
Lale Devri
Lüks lamba

M

Meşrutiyet
Mora
Meyhane
Mendil
Maşraba
Mahlas
Mazbata
Mevlüt

N

Nalın
Ninni

O - Ö

Osmanlı
Otuzbir Mart Olayı

P

Payitaht
Peşrev
Potur
Posbıyık
Palto
Peştemal
Potin

R

Risale
Ruba
Ramazan
Robdöşambr

S

Sofya
Sirkeci
Sultan Selim Camii Şerifi
Sultan Ahmet Meydanı
Sıbyan Mektebi
Seyyah
Sanduka
Sahur
Sikke
Serhatlık

Ş

Şimendifer
Şehremaneti
Salvar
Şilte, şato

Ü

Üvendre

Y

Yeldirme
Yastık
Yaşmak

KAYNAKÇA

- Grolier Ansiklopedisi; cilt 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12
Genel Kültür Ansiklopedisi; cilt 1, 2, 3, 4.
Meydan Larousse Büyük Lugat ve Ansiklopedisi; cilt 1, 2, 3, 4, 5, 6, 9.
Türk Dil Kurumu Lugat Kolu Çalışmaları.

AHMET RASİM

1864 yılında İstanbul'da doğan Ahmet Rasim, öğrenimini Darüşşafaka'da tamamlamış yazar ve gazetecidir. Posta Telgraf Nezaretin'de memur olarak çalışmıştır. Önceleri günlük gazetelere yazılar yazan Ahmet Rasim daha sonra basın çalışmalarıyla yaşamını sürdürmüştür. Muhabir olarak Suriye, Sofya ve Romanya'da bulunmuştur. Cumhuriyet'ten sonra İstanbul'da milletvekili seçilerek bir dönem parlamentoya da girmiştir. (1910 - 1932)

Önce İslam Tarihi üzerine araştırma yazıları ve küçük okul kitapları yayınlayan Ahmet Rasim 2. Meşrutiyetten sonra (1910-1912) 4 ciltlik * Resimli ve Haritalı Tarih-i Osmani *adlı yapıtı ile büyük ün kazanmıştır.

İlk yazısı Tercuman-ı Hakikat'ta yayınlanan (1884) Ahmet Rasim, öykü, roman, anı, fıkra, inceleme ve araştırma alanlarında yüzü aşkın eser vermiştir. Romanları genellikle uzun birer öyküdür. Yaşandan alınan konular romantik bir tutumla incelenmiştir.

Asıl başarısını fıkra, söyleşi, anı türlerindeki eserlerinde göstermiş, anı ve fıkralarında renkli, canlı bir anlatımla dönemin panoramasını vermiş, toplumsal yaşamın çeşitli yönlerini yansıtarak Hüseyin Rahmi Gürpınar'ın roman ve öykülerinde yaptığını bu tür yapıtlarında gerçekleştirmiştir. Ayrıca güftelerinin çoğunu kendisinin yazdığı kırkikisi günümüze kalan altmışı aşkın şarkı bestelemiştir.

Başlıca roman ve uzun öyküleri : Kitabe-i Gam (segiliye yazılmış mektuplar; 4 cilt, (1897 - 1899) , İlk Sevgi (1890) , Bir Sefilenin Evrak-ı Metrukesi (1891) , Afife (1892) , Tecrübesiz Aşk (1894) , Ömr-i Edebi (anıları ve bazı çevirileri ile birlikte dört cilt (1897 - 1899) , Ülfet (1899).

Anı, fıkra, makale, gezi yazıları: Gecelerim (1899), Makalat ve Musahabat (1907), Şehir Mektupları; 4 cilt (1910 - 1911), Tarih ve Muharrir (1910), İki Hatırat Üç Şahsiyet (1916), Romanya Mektupları (1916), Cidd-ü Mizah (1918), Eşkal-i Zaman (1918), Fuhs-i Atik, (1922), Muharrir, Şair, Edip (1924), Muharrir Bu Ya (1926), Falaka (1927)

Tarih:Resimli ve Haritalı Osmanlı Tarihi (dört cilt, 1910 - 1912), İstibdattan Hakimiyet-i Milliyeye (iki cilt 1924).

Ciddiyet ve Mizah Ahmet Rasim Bütün Eserleri dizisinin yedinci kitabıdır. Bu kitap 1920'de Cidd ü Mizah adıyla basılmıştır ve *ciddi, mizahi makaleler, eşkal-i zamana ait safahattan müteşekkildir* alt başlığını taşıyordu.

Latin harfleriyle ilk kez yayınlanan Ciddiyet ve Mizah, Ahmet Rasim'in Eşkal-i Zaman, Muharrir Bu Ya, Gülüp Ağladıklarım kitapları gibi bir makaleler bütünüdür.